

Recenze článku „Jak (ne)funguje spolupráce univerzit a průmyslu“

S velkým zájmem jsem si prostudoval článek „Jak (ne)funguje spolupráce univerzit a průmyslu“. Jedná se o článek sepsaný na základě hluboké znalosti situace v průmyslu i na vysokých školách a je třeba říci, že v zásadě s „duchem“ i obsahem článku souhlasím. Je velmi dobře, že takové články vznikají a měli bychom „takové věci“, alespoň občas, číst. S čím se v některých bodech úplně ztotožnit nemohu, jsou některé dílčí názory a domněnky o situaci na vysokých školách. Zejména se jedná o to, jaké jsou motivace vysokých škola, ale i o to, jak mohou vysoké školy současný stav v řadě věcí ovlivnit.

Recenzovaný článek obsahuje několik kapitol reagujících na současnou situaci českého školství a průmyslu ve vnímání spolupráce, v motivaci firem a škol, v cílech vzdělání, v požadavcích průmyslu i v hodnocení a financování škol. Dále jsou uvedeny příklady fungujících aktivit ve spolupráci průmyslu a škol i názor „jak dál“. Dále si tedy dovoluji „podívat se“ podrobněji na jednotlivé kapitoly.

- Ke kapitolce „**Co to je spolupráce?**“ nelze nic rozumného dodat, je stručná, jasná a pravdivá.
- Kapitola „**O co jde firmám**“, je sepsána velmi dobře, ale objevují se v ní dvě domněnky, které jsou, podle mého názoru nepřesné. První z nich je „problém“ ochrany duševního vlastnictví v kvalifikačních pracích, který ale je poměrně jasně řešen legislativou a v zásadě je „mimo působnost“ vysokých škol – duševní vlastnictví je v zásadě autora/studenta. Druhou domněnkou je to, že vysoké školy nepracují směrem k „dobře definovaným a časovaným úkolům“ – ale ony tak pracují, jen ty úkoly jsou jiné než v průmyslu a jejich prioritou také. A díky vnějším podmínkám jsou zatím ony priority takové, že spolupráce s průmyslem je v nich často poměrně nízká, což souvisí i s tím, že „obrat“ ze spolupráce s průmyslem je velmi malý.
- V kapitolce „**O co jde školám?**“ se poměrně dobře popisuje každodenní skutečnost práce na vysokých školách. Ve skutečnosti ale nepopisuje to „o co školám jde“, ale spíše to, co „školy musí dělat, aby rozumně fungovaly“ (a to zejména ekonomicky) a jejich chování je ve většině případů vynuceno vnějším prostředím – kromě zájmu studentů zejména financováním, demografií, ale i různými způsoby hodnocení výkonnosti a kvality. Na to, o co školám jde, tedy spíše na to, o co jde jejich akademickým pracovníkům, učitelům a vědcům, ale i studentům, na to se ve skutečnosti nikdo moc neptá. To je, podle mne, celkem škoda. Horší ale je, že snad ve společnosti vzniká dojem, „že to tak chceme“. Ale my to tak nechceme!
- Obsah kapitoly „**Požadavky průmyslu a sociální dovednosti**“ je opět sepsán celkem trefně a výstižně. V tomto případě ale skutečně nelze souhlasit s tvrzením, že by vysoké školy ignorovaly znalosti cizích jazyků, prezentační schopnosti nebo základní informace o podnikání, obchodu a marketingu. Podle mého názoru naprostá většina škol nabízí řadu předmětů a možností vzdělání v těchto oblastech. Jinou otázkou v oblasti IT je výuka v angličtině. Bohužel, v právním řádu ČR je „zabudováno“ právo na vzdělání v českém jazyce. Tak jsme na vysokých školách postaveni před povinností učit česky. Ta sice nevylučuje možnost učit stejné předměty i anglicky, ale obecně dvojjazyčná výuka by byla velmi neekonomická. Některé předměty však anglicky vyučovány přesto jsou.

- Podle kapitolky „**Hodnocení a financování škol**“ by se dalo zorganizovat školení pro ty, kteří financování vysokých škol řídí, tedy pro politiky a úředníky ministerstev. Mimochodem, v této kapitolce se uvádí příklad “urvi co nejvíce studentů”, “urvi co nejvíce grantů” a “k tomu všemu se snaž alespoň trochu bádát...” s jakousi pejorativní příchutí. Přesně takto se ale chovají „komerční“ firmy k zakázkám a zákazníkům obecně a máme za to, že „tak to má být“. Pokud se tedy i vysoké školy a jejich pracovníci dobře přizpůsobují podmínkám a chovají se výše uvedeným způsobem, je třeba spíše se zamýšlet nad chováním, nebo nad podmínkami?
- Duch kapitolky „**Transfer technologií**“ je kromě postesku nad (ne) dodržováním termínů a podmínek ze strany školy takový, že školy neumějí a nechtějí definovat hodnotu své práce a svých výsledků. To je do jisté míry jistě pravda a ze strany firem může být situace vnímána tak, jak je popsáno – tedy že školy „neumějí a nechtějí“. Bohužel, situace je umocňována nešťastným právním rámcem, který způsobuje zjednodušeně řečeno, to, že školy „nemohou lidé se obávají následků“ a to z důvodů povinné ochrany duševního vlastnictví i z důvodů ekonomických – zde se však dostáváme do dosti nepřehledné změti zákonů a předpisů.
- Za kapitolku „**Příklady táhnou**“ z pozice akademického pracovníka vysoké školy velmi děkuji. Zmiňuje dobré příklady spolupráce. Sice úplně nesouhlasím s tím, že by snad „mateřské instituce“ takovým iniciativám obecně bránily, ale zcela souhlasím s tím, že zmíněné iniciativy nejsou na půdě vysokých škol příliš podporovány. To je jistě škoda.
- Kapitolku „**Jak dál?**“ nelze než „podepsat“.

Na závěr této recenze mi ještě dovoluete jednu obecnější poznámku. Základním posláním vysokých škol je vzdělávání a výzkum. Nikoli však komerční vývoj. Vývoji se mohou školy také, i když okrajově věnovat, ale je to z jejich pohledu ve většině případů „nutné zlo“. Pokud se týká výzkumné činnosti, ta se sice dá plánovat, ale zcela jiným způsobem než vývoj. Nelze tedy předpokládat, že by vysoké školy mohly na zakázku „do určitého termínu něco vyzkoumat a dodat“. „Do určitého termínu provést experiment s nejistým výsledkem“ ale samozřejmě lze. Pokud tedy průmysl stojí skutečně o výsledky výzkumu a ne o „vývoj, který se tváří jako výzkum“, měl by to respektovat. Mimochodem, úlohu „vývoje těsně navázaného na výzkum“ ve světě často plní spin-off firmy, případně start-up firmy s rizikovým kapitálem, jejichž zakládání v ČR velmi zaostává za USA i řadou evropských zemí. Proč? To je otázka možná už na další diskusi.

Závěrem mi dovoluete poděkovat autorovi za velmi pěkný a výstižný článek i organizátorům této akce, kteří k jeho sepsání dali podnět.

Pavel Zemčík